

Nové pravidlá pre dedenie: viac slobody pri majetku, no aj nové riziko sporov

24.9.2026 - | HAVEL & PARTNERS s.r.o., advokátska kancelária

účasná úprava podľa právnikov stále vychádza z koncepcie zo 60. rokov minulého storočia a možnosti plánovania dedičstva sú pomerne obmedzené. Nové pravidlá majú dať ľuďom väčšiu kontrolu nad osudom ich majetku. Nejasné dedenie môže po smrti vlastníka ochromiť aj rodinnú firmu. Zmeny môžu priniesť menej sporov, no spočiatku aj nové konflikty.

Vládny návrh nového Občianskeho zákonníka má priniesť výraznejšie zmeny aj do oblasti dedenia. Ľudia by po novom mali dostať väčší priestor rozhodnúť o tom, čo sa po ich smrti stane s majetkom a kto ho za akých okolností nadobudne.

Súčasná úprava podľa právnikov stále vychádza z koncepcie zo 60. rokov minulého storočia a možnosti plánovania dedičstva sú pomerne obmedzené. Nový zákonník má tento prístup zmeniť a posilniť vôľu poručiteľa aj právnu istotu budúcich dedičov.

Zmeny môžu byť významné najmä pre rodiny s väčším majetkom, podnikateľov či vlastníkov rodinných firiem, pri ktorých nevyriešené nástupníctvo môže viesť nielen k sporom medzi dedičmi, ale aj k problémom s ďalším fungovaním firmy.

Pribudnú nové možnosti

Podľa **Štěpána Štarhu**, partnera advokátskej kancelárie **Havel & Partners**, je jednou z najvýraznejších zmien posun od pomerne rigidného systému k väčšej autonómii vôle poručiteľa a zároveň k vyššej istote budúcich dedičov.

Súčasný dedičské právo podľa neho stále vychádza z koncepcie zo 60. rokov minulého storočia. Základným nástrojom zostáva závet, ktorý však môže poručiteľ počas života jednostranne meniť.

Nový zákonník má priniesť viacero nástrojov, ktoré slovenské dedičské právo doteraz nepoznalo. Patria medzi ne dedičská a zaopatrovacia zmluva, odkaz či príkaz. Pribudnúť má aj možnosť vopred sa vzdať dedičstva, a to bezodplatne alebo za odplatu, či ustanoviť správcu dedičstva a vykonávateľa poslednej vôle.

Znížiť sa má aj minimálny zákonný povinný podiel neopomenutelných dedičov.

Podľa Štarhu to môže ľuďom uľahčiť plánovanie medzigeneračného presunu majetku, nástupníctva v rodinných firmách či zachovanie kontinuity podnikania. Dedičské spory totiž môžu v niektorých prípadoch ohroziť nielen vzťahy v rodine, ale aj samotné fungovanie firmy.

Významnou novinkou má byť najmä dedičská zmluva. Na rozdiel od závetu by umožnila záväzne sa dohodnúť s budúcim dedičom na tom, kto a za akých podmienok majetok po smrti poručiteľa nadobudne.

Využitie môže nájsť napríklad v rodinách, kde jedno z detí dlhodobo pracuje v rodinnej firme alebo sa

stará o rodiča a rodina chce mať istotu, že práve ono podnik či nehnuteľnosť v budúcnosti prevezme.

„Najväčšou výhodou je právna istota,“ vysvetľuje Štarha. Pri závete totiž budúci dedič nevie, či ho porúčiteľ neskôr nezmenil. Dedičská zmluva má byť obojstranne záväzným riešením a väčší význam môže mať najmä tam, kde sa s budúcim dedičom spája aj konkrétne očakávanie alebo protiplnenie.

Sporov môže spočiatku aj pribudnúť

Nové možnosti však automaticky neznamenajú, že počet dedičských sporov okamžite klesne.

„Pri dobre pripravených dedičských plánoch môžu nové nástroje znížiť počet konfliktov,“ hovorí Patrícia Jamrišková, vedúca advokátka **Havel & Partners**. Zároveň však očakáva, že najmä po zavedení novej úpravy môže sporov dočasne pribudnúť.

Dôvodom je väčší počet právnych inštitútov, ktoré sa budú môcť navzájom kombinovať. Kým doteraz bola súdna prax sústredená najmä na závet a zákonné dedenie, po novom sa budú musieť súdy vysporiadať aj s novými typmi situácií.

Dedičské konania sa preto podľa nej môžu spočiatku aj skomplikovať a predĺžiť. Z dlhodobého pohľadu však kvalitne pripravené odovzdanie majetku pre prípad smrti môže viesť k vyššej právnej istote a menšiemu počtu konfliktov.

Kto by mal riešiť dedenie vopred

Pozornosť plánovaniu dedičstva by podľa právnikov mali venovať najmä majitelia rodinných firiem, podnikatelia a ľudia s väčším majetkom. Práve v ich prípade môže nejasné nástupníctvo po smrti vlastníka viesť k sporom medzi dedičmi, paralyzovaniu rozhodovania vo firme alebo dokonca k ohrozeniu podnikania.

Nový zákonník pritom podľa Jamriškovej zatiaľ neobsahuje všetky nástroje používané pri plánovaní väčších majetkov v zahraničí. Chýba napríklad komplexná úprava zvereneckých alebo nadačných fondov či súkromných nadácií.

Dedičské pomery by mali vopred riešiť aj ľudia v druhom manželstve alebo partnerstve, rodiny s deťmi z rôznych vzťahov či rodiny, v ktorých už existujú dlhodobé konflikty. Osobitnou skupinou sú seniori odkázaní na pomoc blízkych, pri ktorých môže mať význam kombinácia dedičskej a zaopatrovacej zmluvy.

Po prijatí nového Občianskeho zákonníka môže byť zároveň vhodné skontrolovať už existujúce závety. Neznamená to, že prestanú automaticky dávať zmysel. Nová legislatíva však prinesie ďalšie možnosti a môže zmeniť hranice medzi vôľou porúčiteľa a ochranou jeho detí.

V niektorých prípadoch sa preto podľa Jamriškovej môže ukázať, že samotný závet už nebude najefektívnejším riešením.

Čo dnes patrí manželom spoločne

Samostatnou témou sú majetkové vzťahy medzi manželmi. Michaela Štefanišinová z advokátskej kancelárie Kvasňovský & Partners upozorňuje, že už pri súčasnom bezpodielovom spoluvlastníctve manželov (BSM) existuje viacero pravidiel, ktoré ľudia často nesprávne interpretujú.

Do BSM zásadne patrí majetok, ktorý niektorý z manželov nadobudne počas manželstva, pokiaľ nejde o zákonnú výnimku. Neplatí však, že každý z manželov počas trvania BSM vlastní polovicu spoločného majetku. Podiely totiž v tomto období nie sú určené.

Do BSM nepatrí napríklad majetok, ktorý jeden z manželov vlastnil už pred svadbou. Vylúčené sú aj veci získané dedičstvom alebo darom, veci slúžiace podľa svojej povahy osobnej potrebe alebo výkonu povolania jedného z manželov a za určitých podmienok aj majetok vydaný v rámci reštitúcie.

Osobitnou situáciou je použitie výlučných finančných prostriedkov. Ak napríklad manžel predá majetok, ktorý vlastnil už pred svadbou, a za získané peniaze kúpi inú vec, tá nemusí automaticky patriť do BSM.

Ak sa však pri kúpe zmiešajú výlučné a spoločné peniaze, judikatúra podľa Štefanišinovej vychádza z toho, že nadobudnutá vec patrí do BSM a výlučný vklad sa následne zohľadňuje pri jeho vysporiadaní.

Do spoločného majetku patria aj príjmy z podnikania dosiahnuté počas manželstva. Pri obchodnom podiele v spoločnosti s ručením obmedzeným je spoločníkom iba ten z manželov, ktorý je zapísaný v obchodnom registri, jeho majetková hodnota nadobudnutá zo spoločných peňazí sa však pri vysporiadaní BSM zohľadní.

Po rozvode rozhoduje aj trojročná lehota

Rozvodom sa výlučný majetok manžela automaticky nedelí. Byt, ktorý niekto vlastnil už pred svadbou, alebo nehnuteľnosť, ktorú počas manželstva zdedil, zostávajú zásadne jeho majetkom.

Právoplatnosťou rozsudku o rozvode však zaniká BSM a spoločný majetok treba vysporiadať. Bývalí manželia sa môžu dohodnúť, prípadne na návrh jedného z nich rozhodne súd.

Zákonným východiskom sú rovnaké podiely. Pri rozhodovaní sa však môžu zohľadňovať aj potreby maloletých detí, starostlivosť o rodinu či to, ako sa jednotliví manželia pričínili o nadobudnutie a udržanie spoločného majetku.

Dôležité je zároveň neprehliadnuť trojročnú lehotu. Ak sa BSM do troch rokov od jeho zániku nevysporiada dohodou ani sa v tejto lehote nepodá návrh na súd, nastupuje zákonná domnienka vysporiadania.

Pri nehnuteľnostiach tak spravidla vznikne podielové spoluvlastníctvo s rovnakými podielmi. Pri hnutelých veciach, ktoré jeden z bývalých manželov výlučne používa pre seba, rodinu alebo domácnosť, zákon vychádza z toho, že pripadli jemu.

Komplikáciou môže zostať spoločná hypotéka. „Dohoda manželov ani rozsudok súdu banku nezaväzujú,“ upozorňuje Štefanišinová. Voči banke teda môžu zostať obaja bývalí manželia naďalej zaviazaní, pokiaľ banka nesúhlasí s prevzatím dlhu alebo refinancovaním.

Súhrn najdôležitejších faktov

Nový Občiansky zákonník má výrazne rozšíriť možnosti plánovania dedenia.

Dedičská zmluva má priniesť väčšiu právnu istotu než súčasný závet.

Nové pravidlá budú dôležité najmä pre podnikateľov, rodinné firmy a ľudí s väčším majetkom.

Do BSM spravidla nepatrí majetok vlastnený pred svadbou ani majetok získaný dedením či darom.

Po rozvode je dôležitá trojročná lehota na vysporiadanie spoločného majetku.

Dedenie, dary aj dlhy majú vlastné pravidlá

Pri úmrtí jedného z manželov treba rozlišovať medzi vysporiadaním BSM a samotným dedením. Najskôr sa určí, ktorá časť spoločného majetku patrí pozostalému manželovi a ktorá vstupuje do dedičstva.

Ak sa následne dedí zo zákona a zosnulý mal deti, manžel a deti dedia v prvej dedičskej skupine rovnakým dielom. Manžela pritom možno závetom z dedenia úplne vylúčiť, keďže medzi neopomenuteľných dedičov patria iba potomkovia. To, čo mu však patrí po vysporiadaní BSM, mu závet vziať nemôže.

Ani zdedený či darovaný majetok sa automaticky nestáva spoločným. Ak jeden z manželov zdedí dom, byt alebo peniaze, zásadne ide o jeho výlučný majetok. Pri peniazoch je však podľa Štefanišinovej vhodné vedieť neskôr preukázať ich pôvod, najmä ak sa používajú na ďalšie investície alebo sa zmiešajú so spoločnými prostriedkami.

Podobne je to pri dare. Ak rodičia darujú napríklad byt alebo peniaze výlučne svojej dcére, nestanú sa iba preto, že je vydatá, súčasťou BSM. Ak je dar určený obom manželom, môže ísť o ich podielové spoluvlastníctvo. Pri hodnotnejších daroch je preto podľa právničky vhodné už v darovacej zmluve jasne uviesť, komu sa majetok daruje.

Osobitné riziko predstavujú dlhy. Ak dlh vznikol počas manželstva iba jednému z manželov, druhý sa tým automaticky nestáva osobným dlžníkom. To však ešte neznamená, že spoločný majetok je úplne chránený.

Za splnenia zákonných podmienok môže byť pohľadávka veriteľa jedného z manželov, ktorá vznikla počas manželstva, uspokojená aj z majetku patriaceho do BSM. Rozhodujúce je pritom okrem iného aj to, kedy pohľadávka vznikla.

Manželia si zároveň môžu rozsah BSM počas manželstva dohodou rozšíriť alebo zúžiť, upraviť správu spoločného majetku alebo si vyhradiť jeho vznik až ku dňu zániku manželstva. Takáto dohoda musí mať formu notárskej zápisnice.

Dohodou však nemožno BSM úplne zrušiť. Počas manželstva tak môže urobiť iba súd, napríklad zo závažných dôvodov alebo za podmienok, ktoré zákon spája s podnikaním jedného z manželov.

<https://www.havelpartners.sk/nove-pravidla-pre-dedenie-viac-slobody-pri-majetku-no-aj-nove-riziko-s-porov>